

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

Oprichter Dr. J. R. Beversluis

7e Jaargang

No. 8

Augustus 1934

Oorspronkelijke Bijdragen

IN MEMORIAM

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DEN PRINS DER
NEDERLANDEN,
HERTOG VAN MECKLENBURG.

Het was op den 19den October 1900. Als jong ambtenaar bij het Staatsboschbeheer, had ik den geheelen dag in de omving van Kootwijk rondgelopen, waar de bebossching van

het groote stuifzandgebied nog slechts sedert een paar jaren aan den gang was.

In den trein verwijlden mijn gedachten nog op de Veluwe met zijn onmetelijke uitgestrektheid woesten grond; een landschap destijds nog zoo wijd en verlaten, doch van overwelldigende schoonheid, dat ongerept uit het grijze verleden be waard was gebleven. Dien dag had mij de Veluwe weer machtig aangegrepen. Het wit staken in de verte de stuifduinen van het Kootwijker- en Harskamperzand uit boven de somber bruine heide, als stille wachters over de geheimzinnige stuifzandwereld, waar scherven van urnen en pijlsptisen, door den stormwind ontbloot van de beschuttende zandlaag, spraken van de Kelten, die daar het wild hadden nagejaagd en de asch van hen, die hun lief waren ter laatste rustplaats hadden bijgezet. Aan den horizon teekende zich de Fransche berg tegen de heldere lucht, iets verder de met eikenstruiken begroeide heuvels van Dabbelo en meer naar het Oosten, als een roofriddernest, aan alle zijden omgeven door onafzienbare heide en op een berg hoog daarboven uitstekend, de bosschen van Hoog-Buurloo.

De eeuwenoude beuken van het gehucht Drie, die over de geheele midden Veluwe te zien zijn, spraken mij van de oude Veluwsche bosschen, te midden waarvan zij staan en mijn oog was telkens gegaan in de richting van de Soerensche bosschen, vol geheimenis uit oer-tijden, toen Kelten en Germanen er leefden, maar tevens zoo nauw verbonden aan den tegenwoordigen tijd, omdat zij het lievelingsoord waren van onze geliefde, toen nog zoo jeugdige vorstin.

Ruw werden mijn overpeinzingen verstoord door het stationsrumoer in Utrecht, dat mij tot het nuchtere leven terugriep, maar dat het grootsche beeld van de Veluwe, dat zich dien dag zo levendig in mijn geest had vastgegrepen toch niet geheel vermocht te verstoren.

Tot ik, buiten gekomen, overal vlaggen zag en blijde gezichten en jongens met bulletins hoorde roepen: „Verloving van H.M. de Koningin!”

Was dat de boodschap geweest der Veluwe, die mij dien dag op zoo'n ongekende wijze had aangegrepen, dat H.M. de Koningin zich had verloofd met Hertog Hendrik van Mecklenburg?

Is het wonder, dat voor mij de gedachte aan den persoon van den Prins, met zijn stoer, doch eenvoudig en open karakter, steeds gekoppeld is gebleven aan de Veluwe?

Eenige maanden later, op den 18den April 1901 had ik het voorrecht Z.K.H. den Prins der Nederlanden te ontmoeten bij zijn eerste bezoek aan de Houtvesterij Kootwijk. Het was een onvergetelijk moment, toen Prins Hendrik in een jachtwagen, bespannen met zes paarden, op dien helderen voorjaarsmorgen over de vale heide kwam aanrijden!

Het was mij reeds bekend, dat de Prins veel voor den boschbouw gevoelde en in zijn jeugd langen tijd op een houtvesterij had doorgebracht, maar zóóveel belangstelling, niet alleen in de kleinste bijzonderheden van het groote werk, dat van Staatswege in de omgeving van Kootwijk werd uitgevoerd, maar ook in het algemeen voor den boschbouw van ons geheele land, waarvan hij bij dat bezoek blijk gaf, had ik niet verwacht.

Met jeugdig vuur schreef ik 's avonds in mijn dagboek: „Het is een echte boschman”.

Bij deze bezoeken, die zich gedurende eenigen tijd jaarlijks herhaalden, werden allerlei zaken op boschbouwkundig gebied besproken en vertelde de Prins van zijn werk op het Loo.

Wanneer wij terugzien op zijn leven en op hetgeen hij gedaan heeft ten bate van het bosch, dan kan worden getuigd, dat hij, gedreven door zijn groote liefde voor bosch en jacht, op velerlei wijze zijn krachtdadigen steun heeft gegeven.

Groot was steeds zijn belangstelling voor het werk van het Staatsboschbeheer en dat der Heidemaatschappij, wier Eere-Voorzitter hij was.

Voor al de uitbreiding en verbetering van het boschbezit van het Kon. Domein had steeds zijn aandacht.

In 1901 in ons land gekomen, begon hij reeds, dadelijk met den aankoop van bosschen en gronden, waardoor de bezittingen van H.M. de Koningin op de Veluwe tot ruim 10.000 ha werden vergroot, terwijl ook vele gronden in zijn persoonlijk bezit overgingen. Veel werd door hem voorts gedaan voor den aanleg van wegen en de instandhouding van natuurschoon.

Aangekocht werden in de jaren 1901—1915 het Gortelsche bosch, het Vreebosch, de Hertenkamp, de heidegronden behoorende aan de buurtschap Gortel en die behoorende tot de Vaassensche mark, het Koningshout, het Wiesselsche veld, het naar hem genoemde Prins Hendrikpark, de gronden bij 's Grevenhout en Het Hof te Uddel, het Meervelderbosch, de Uddelheegde, de gronden bij Bleeke meer en Zeilmeer, de Kril, het Trijnenbosch en de Elspeterstruiken, in totaal 5900 ha.

Hij gaf een krachtigen stoot tot de ontginning van heidevelden en, gedachtig aan zijn lijfspreuk: „Bezwaren zijn er om overwonnen te worden”, heeft hij de bezwaren, die zich voordeden bij het in korten tijd ontginnen en beboschen van groote vlakten met energie uit den weg geruimd.

Naast het bosch had de jacht zijn groote liefde.

Van zijn prille jeugd werd hij met het jachtbedrijf vertrouwd gemaakt, als behoorende tot het erfgoed zijner va-

deren ; zoo is het begrijpelijk, dat alles wat daarop betrekking had, zijn volle belangstelling genoot. „Jager” gold bij hem als een eere-naam en hij heeft steeds vastgehouden aan de eeuwenoude gebruiken der jacht.

Op het Loo, waar bij zijn komst een wildstand werd aangetroffen die door inteelt was achteruit gegaan, heeft hij een geheel nieuwen toestand geschapen door invoer van versch bloed. Verder is door den aanleg van wildakkers, doelmatige voeding en vele andere maatregelen een toestand geschapen, die het wild zeer ten goede kwam. Met welk een belangstelling werd dit alles door hem gevolgd en hoezeer waren zijn denken en handelen vervuld van voortdurende verbetering der jachttoestanden, waaraan immers zooveel vastzit.

Hij was een schutspatroom voor bosch en jacht en hun belangen waren bij hem welgeborgen.

Met welk een vreugdevolle trots kon hij, wanneer deskundigen op dit gebied als bezoekers kwamen, hen rondrijden door de uitgestrekte bosschen en hen toonen wat daar in den loop der jaren was tot stand gebracht.

Zijn levenswerk blijft voortbestaan. Hij heeft zichzelf een monument gesticht door den aanleg van zoo vele bosschen, waardoor zijn naam blijvend aan den Nederlandschen Boschbouw is verbonden.

Hetzelfde heeft hij gedaan in de harten van vele boschmensen. Eenvoudig en vriendelijk in den omgang, vol hartelijke belangstelling voor zijn personeel, zoowel in hun ambtelijk als in hun persoonlijk leven, met hen meelevend in vreugde en droefenis, vroolijkheid brengend door zijn zin voor humor, toegerust met een sterk menschelijk gevoel en inzicht in de toestanden van het dagelijks leven stond hij dicht bij de menschen.

Ook in het buitenland eerde men Prins Hendrik als boschman en treffend komt dit tot uiting in den brief van den heer von Monroy, Geschäftsführer van de Auslandsausschuss des Deutschen Forstvereins te Berlijn aan den heer van Dissel, waarin hij spreekt van de groote droefheid, die het bericht van het overlijden van den Prins bij de Duitsche boschmensen heeft veroorzaakt en er op wijst, dat hij als het ware de brug vormde tusschen de Nederlandsche en de Duitsche boschwereld. De heer von Monroy zegt: „Wenn nun dieser beiden Ländern gleich nahe stehende fürstliche Forstmann aus unseren Reihen gegangen ist, so möchten wir doch der Hoffnung Ausdruck geben, dass gerade im Andenken an ihn auch für spätere „Jahrzehnte immer eine enge Verbindung freundschaftlichster Art zwischen beiden Ländern nicht nur erhalten bleibt, sondern immer weiter gepflegt und fort entwickelt wird, um „unserem schönen Beruf zu dienen”.

De Nederlandsche Boschbouwvereniging heeft haar Ko-

ninklijken Beschermer verloren en herdenkt eerbiedig en dankbaar wat hij voor den Nederlandschen boschbouw deed.

Wij hebben zijn nagedachtenis geëerd met een eenvoudigen krans, die door Voorzitter en Secretaris aan de baar van den doode is gelegd, terwijl mij persoonlijk, als Voorzitter, de eer te beurt viel de plechtige bijzetting in de kerk te Delft bij te wonen.

Bijna 34 jaren zijn voorbij gegaan sedert dien gedenkwaardigen dag, dien ik op de Veluwe doorbracht, den dag waarop de verloving van H.M. de Koningin werd bekend gemaakt.

Het leven heeft in die jaren zijn eischen aan ons gesteld; het heeft ons veel geschonken doch wij allen hebben ook veel moeten geven; wat echter blijvend is en ons nooit kan worden ontnomen, dat is de herinnering aan een nobel mensch, die uit ons midden is weggegaan.

Hij ruste zacht.

J. H. JAGER GERLINGS.